

Niebrzegowska-Bartmińska, Stanisława

"Narodnaja demonologia Poles'ja.
Publikacii tekstov v zapisjach 80-90.
godov XX veka", t. 1 : "Ljudi so sverch"
estestvennymi svojstvami", sost. L. N.
Vinogradova, E. E. Levkievskaja,
Moskva 2010 : [recenzja]

Etnolingwistyka 23, 301

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Analizowane są strategie zachowania się mownego w świecie społecznym, w których wykorzystywane są różne taktyki dialogowe. Szczególną uwagę poświęcono statusowi oceny prawdziwości w wypowiedziach dialogowych. Opisana została idiomatyka i zwroty utrwalone. Systematyzowane są charakterystyczne dla dialogu chwyt retoryczne. Wiele uwagi w publikacji poświęca się również pragmatyce mowy dialogowej w różnych (społecznych, narodowych i historycznych) warunkach jej realizacji. Dialog jest uniwersalnym i charakterystycznym elementem wszystkich form komunikacji (w tym również mowy wewnętrznej czy komunikacji z zaświatami).

IL

Narodnaja demonologija Poles'ja. Publikacii tekstov v zapisjach 80–90. godov XX veka, t. 1. *Ljudi so sverch'estestvennymi svojstvami*. Sostaviteli: L. N. Vinogradova, E. E. Levkiewskaja, „Jazyki Slawjanskich Kul'tur”, Moskwa 2010, 647 s.

Publikacja otwiera czterotomowe wydanie materiałów terenowych z zakresu demonologii ludowej z ukraińskiego i białoruskiego Polesia, a także przylegających do nich rejonów południowo-rosyjskich. Książka przynosi publikowany po raz pierwszy obszerny korpus tekstów mitologicznych, zapisanych w latach 80. i 90. XX wieku podczas „Ekspedycji Poleskiej”. Publikowany pierwszy tom serii zawiera wierzenia o ludziach z cechami demonologicznymi – opisy: wiedźmy, czarownika, czarownicy, znachora i znachorki, „wiedzących” ludzi (opracowane przez Ludmiłę Winogradową) oraz wilkołaka i *załoma* (opracowane przez Elenę Lewkijewską). Całość zaopatrzona została w aneks, w którym zamieszczono: mapy Polesia, wykaz miejscowości i informatörów, spis zbieraczy, program ekspedycji poleskiej, bibliografię. Ważnym elementem wydawnictwa są indeksy i słowniki: indeks mitologicznych motywów zawartych w pierwszym tomie, słownik słów dialektałnych i trudnych, słownik leksyki kalendarzowej oraz leksyki mitologicznej.

SNB

Rut Marija È., *Slovar' astronomimov. Zv'ozdnoe nebo po-russki*, Moskwa: „Ast-Press”, 2010, 288 s.

Słownik jest wynikiem badań prowadzonych w ramach projektu badawczego *Rosyjskie słowniki onomastyczne jako źródło informacji historyczno-kulturowej*. Składa się z dwóch części. Pierwsza dotyczy astronomii ludowej, druga – naukowej. W części pierwszej słownika zostały omówione ludowe nazwy gwiazdozbiorów najbardziej znanych wśród Rosjan (*Wielka Niedźwiedzica, Mała Niedźwiedzica, Orion* i jego *Pas, Plejady, Droga Mleczna*). Wielka Niedźwiedzica ma w słowniku 102 nazwy, m.in. *Wielka Gwiazda, Niedźwiedź, Łoś, Koń, Wilczyca, Kaczka, Wąż, Sierp, Solniczka, Palec Mojżesza*. Mała Niedźwiedzica (11 nazw) jest nazywana m. in. *Łosiem, Małym Wężem, Niedźwiadkiem, Małym Czerpakiem, Laską Mojżesza*. Nazwy Oriona (w słowniku podano 9 nazw) to m.in. *Ptasie Gniazdo, Gniazdeczko, Okrąg*, zaś Pas Oriona (30 nazw) jest nazywany m. in. *Trzema Braćmi, Trójcą, Kosiarzami, Zorzami Dziewiczymi, Grabiami, Zębami*. Plejady mają w słowniku 79 nazw, m.in. *Baby, Kura z Kurczętami, Gołbie Gniazdko, Gęsia Noga, Kaczuszka, Gniazdo Os, Ul, Sito, Siedem Sióstr, Rodzinka*. Droga Mleczna (87 nazw) jest nazywana m.in. *Białą Drogą, Mlecznym Szlakiem, Rozlanym Mlekiem, Mlecznym Deszczem, Drogą do Raju, Bożą Drogą, Drogą Matki Boskiej, Drogą do Jeruzalem, Mysimi Śladami*. Nazwy poszczególnych gwiazdozbiorów ułożono w porządku alfabetycznym. Każda z nazw jest szczegółowo omówiona. W słowniku zostały zastosowane wewnętrzne odsyłacze. Na końcu słownika zamieszczono spis astronomimów w porządku alfabetycznym, wykaz źródeł słownika oraz opracowań z zakresu astronomii.

AB